

Byordningar i Norsjö

Av rektor K. Fahlgren

Vid mitten av 1700-talet antogo våra Västerbottensbyar allmänt byordningar. Det skedde på myndigheternas uppmaning och många gånger ganska schablonmässigt. Vid ett tillfälle antogo inte mindre än femton byar i Skelleftebygden samtidigt samma byordning, och sen följde med korta mellanrum ännu ett flertal byar deras exempel och gjorde denna byordning till sin, i vissa fall dock med någon variation.

Bland dem, som antogo ifrågavarande byordning, var även Norsjö by. Det framgår av en anteckning på Varuträsk byordning: "Kopia. Originalt hertill finnes i Norsjö." Varuträsk byordning är tryckt i Skellefteå stads historia, sid. 421 ff. Originalt till den, Norsjö byordning, tycks ha förkommit. I varje fall finns den nu icke bland Norsjö byhandlingar. Där finns däremot efterföljande

R E G L O R

För Norsjö by, upprättade och antagne år 1823.

1:ste paragr.

Åldermannaskyldigheten skall gå i ordning byn igenom; dock skulle någon befinnas därtill oskicklig, gås han förbi.

2:dra pgn.

Åldermannens plikt är: 1:mo att i ett av byn gemensamt be-
kostat skrin noga förvara dess dokumenter och medel, för vilka han, vid nedläggandet av sin tjänst eller vid årets slut, skall göra redo och räkenskap. 2:do hava noggrann uppsikt över byns gemensamma väl och, om någon av bymännen inkräktar något på den andras område eller griper in i hans rätt eller på vad sätt det vara må tillfogar honom någon skada, vare då åldermannen, hos vilken saken bör anmälas, skyl-

dig att sammankalla byamännen för att med deras biträde ställa det till rätta. Sak samma vare, om någon gör åverkan på byns gemensamma tillhörigheter. Även som han 3:tio bör sammankalla byalaget, så snart, utom förr omförmälte tillfällen, andra giltige orsaker förete sig, för vilka det är nödigt hava byamännen tillsammans. Och bör han 4:to föra ordet vid stämman och vara preses.

3:de pgn.

På utfärdad kallelse av äldermannen böra byamännen inställa sig och noga iakttaga den föreskrivna tiden, som är kl. 9 fm; i annat fall vare den, som sådant uraktlåter, förfallen till 12 sk. vite, vilket tillfaller byns gemensamma kassa; och må det ej tillåtas någon utan för giltiga orsaker, som av byamännen prövas, dröja längre utöver den utsatta tiden än högst 1 timme, då, i motsatt händelse, vitet ovillkorligen av honom skall erläggas.

4:e pgn.

Vare äldermans ensak att på vad dag och timme som helst, undantagne helgdagar, hava byalaget tillsammans, dock för giltiga orsakers skull.

5:te pgn.

Byastämman hålles inom bohlstadsbyn, och må den, som utom den är boende, föranstalta om ett samlingsställe inom byn beläget.

6:te pgn.

Ingen må begiva sig bort ifrån stämman, förr än de förehavde överläggningarne äro slutade, och vare den, som utan giltige skäl däremot bryter förbunnen till samma böter, som för uteblivande på rättan tid stadgade äro.

7:de pgn.

De uteblivande, som bevisligen i vederbörlig ordning av äldermannen blivit kallade, få åtnöja sig med de närvarandes beslut.

8:de pgn.

De mål, som vid sammanträdet blivit avgjorde, böra infattas i protokoll, vilket en av byamännen utsedd skrivkunnig och förständig man bör föra och vilket underskrives av 2:ne ibland byamännen. Skrivmaterialier består byn gemensamt, och tages medlen därtill ur byakassan.

9:de pgn.

Har någon förrättat något arbete eller gjort någon utbetalning för byns gemensamma skull och bästa och för oundgängliga utskylder, som skyndsamt böra utbetalas, eller för något av byn gemensamt beslutat arbete, må han ingiva räkning till åldermannen, som den betalar och kvitterar, i fall medel därtill i kassan finnas, eljest bör sammanskott ske, som av åldermannen ombesörjes.

10:de pgn.

Vid majstämman, som alltid bör ske, utses 2:ne män för att revidera kassan och räkenskaperne samt tillse, huruvida åldermannen under loppet av året gjort sin skyldighet.

11:te pgn.

Utan byalagets hörande får ingen intaga någon främmande person och låta skriva honom i sitt hus.

Denna byaordning blev godkänd och antagen; som skedde i Norsjö den 24 okt. 1823.

H. A. Hasselhuhn
kapellpredikant

Namn

(hälften utan bomärken,
dock knappast alla skrivna av vederbörande själva).

Att byamännen samfällt beslutit och fastställt detta bya-
kontrakt intygar

Erik Olofsson
(bomärke)

Det ligger nära till hands att fråga, varför Norsjöborna antogo denna byordning 1823, då de hade en mycket utförligare från 1750-talet. Var den gamla byordningen redan efter 70 år förkommen? Eller i varje fall glömd? Det förefaller icke osannolikt. Emellertid får man väl räkna också med den möjligheten, att den energiske Hasselhuhn, som nyss blivit kapellpredikant i Norsjö, fann den gamla byordningen otidsenlig och därför gav sin kyrkby en ny. Även som kyrkoherde i Degerfors har Hasselhuhn visat sitt intresse för byordningar. För vart och ett av åren 1842—1851 intygar han nämligen, att byordningen för Degerfors (tryckt i hembygdsboken för 1922) blivit uppläst på allmän byastämma.

Henrik Abraham Hasselhuhn var son till stadsfiskalen Ger-mund Abraham Hasselhuhn och hade måhända ärvt sitt intresse för lagfäst ordning av fadern. Han blev kapellpredikant i Norsjö 1823, Norsjö församlings första kyrkoherde 1834 och kyrkoherde och prost i Degerfors 1842. Han får i Bygdéns herdaminne det vitsordet, att han' var en hedersman och kraftfull ännu i sin ålders höst, men föreföll stundom dyster och grubblande, då tvivel, som genom filosofiska studier i ungdomen väckts, söndersleto hans sinne. För övrigt räknade han som sina värsta fiender djävulen, Kant och — hemmoroiderna.”